

Expunere de motive

Propunere legislativă pentru modificarea și completarea art. 168 din Legea educației naționale 1/2011

I. PREAMBUL

Prezenta inițiativă legislativă își propune să eficientizeze cadrul normativ privind procedura de asigurare a garanțiilor de transparență și publicitate a tezelor de doctorat elaborate în cadrul universităților române.

Teza de doctorat este o lucrare științifică originală elaborată de către studentul-doctorand în cadrul studiilor universitare de doctorat, condiție legală pentru obținerea titlului de doctor, de interes public al cărei scop este reprezentat de cercetarea științifică. Caracterul inovator este de esența unei teze de doctorat, fapt pentru care atât pe parcursul elaborării sale, cât și după publicarea acesteia, trebuie asigurate garanții ferme cu privire la condițiile de fond și de formă pe care o astfel de lucrare trebuie să le respecte.

Suntem conștienți de importanța cercetării științifice, însă acest proces trebuie să se desfășoare cu respectarea criteriilor legale privind cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovarea, drepturile de autor, precum și etica academică.

Cu toate acestea, realitatea românească a demonstrat că de foarte multe ori, tezele de doctorat reprezintă veritabile mijloace prin care titularii lor pot accede mai facil la avantaje de natură economică sau statute profesionale, eludând astfel scopul fundamental al unei teze de doctorat: inovarea și cercetarea științifică. Totodată, în unele cazuri, autoritățile publice, instituțiile statului, precum și universitățile de stat sau private s-au confruntat cu dificultăți în vederea respectării procedurilor legale de asigurare a publicității tezelor de doctorat și al accesului neîngrădit al persoanelor interesate în vederea studierii acestor lucrări de interes public.

Ținând cont de toate acestea, prezenta inițiativă legislativă consolidează garanțiile legale privind asigurarea publicității și transparenței tezelor de doctorat, instituind mecanisme eficiente prin intermediul cărora, pe de-o parte universitățile vor fi mobilizate să respecte cu celeritate normele legale, iar pe de altă parte Biblioteca Națională a României va asigura într-o manieră eficientă și modernă accesul neîngrădit al persoanelor interesate de studiul tezelor de doctorat.

II. DIAGNOZĂ

II.1. ÎN FAPT

La momentul actual, procedura de publicare a tezelor de doctorat cuprinde următoarele etape: (i) teza de doctorat se elaborează atât în format letric, cât și în format digital; (ii) după elaborarea tezei de doctorat, după validarea acesteia de către CNADTCU la propunerea comisiei doctorale și după emiterea ordinului de ministru privind conferirea titlului de doctor, școala doctorală (IOSUD-ul¹) transmite teza de doctorat, atât în format letric, cât și în format digital către Biblioteca Națională a României (în continuare *BNR*), într-un termen de 180 de zile.

Realitatea a demonstrat că foarte multe IOSUD-uri transmit cu întârziere sau nu transmit deloc tezele de doctorat către BNR, fapt care contravine regimului de lucrare de **interes public** al acestora. Elocventă este adresa BNR nr. 4066/07.07.2020 către Ministerul Culturii prin care este evidențiat numărul tezelor de doctorat transmise în format digital către BNR de către fiecare IOSUD prin raportare la numărul tezelor de doctorat transmise în format letric:

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI
DSCB - Serviciul Depozit legal

ANEXA

Instituții Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD) din partea a doua Biblioteca Națională a României a primit teza de doctorat în perioada anului 2019-martie 2020

Nr.	IOSUD	Format letric	Format electronic
1.	Academia de Politici „Al.I. Cuza” București	27	35
2.	Academia de Studii Economice București	134	134
3.	Academia Națională de Muzică „George Dima” Cluj-Napoca	17	10
4.	Academia Română - Școala de Studii Avansate a Academiei Române SCOSAAI	74	74
5.	Academia Tehnică Militară București	14	14
6.	Școala Națională de Studii Politice și Administrative București	55	55
7.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București	201	162
8.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași	39	39
9.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Haieganu” Cluj	94	94
10.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Ștefiu și Teodorescu” Iași	104	98
11.	Universitatea de Medicină, Farmacie, Știință și Tehnologie - To Mureș	40	39
12.	Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară București	56	44
13.	Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară Cluj-Napoca	37	37
14.	Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad	4	4
15.	Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	6	5
16.	Universitatea Transilvania Brașov	41	38
17.	Universitatea București	247	203
18.	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj	354	243
19.	Universitatea Ovidius Constanța	31	0
20.	Universitatea Cluj-Napoca	85	65
21.	Universitatea Ovidius Constanța	23	0
22.	Universitatea Ovidius Constanța	5	5
23.	Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava	20	15
24.	Universitatea „Valahia” Iași	94	94
25.	Universitatea de Vest Timișoara	80	0
26.	Universitatea Maramureș Constanța	2	7
27.	Universitatea Națională de Artă și Arhitectură „Carol Davila” București	18	9
28.	Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” București	30	30
29.	Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport București	75	25
30.	Universitatea Ștefan cel Mare Suceava	16	6

Nr.	IOSUD	Format letric	Format electronic
31.	Universitatea „Nicolae Titulescu” București	17	17
32.	Universitatea „Petre Poni” Iași	4	0
33.	Universitatea Ștefan cel Mare Suceava	30	30
34.	Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	102	0
35.	Universitatea „T. V. Ștefănescu” Alba Iulia	24	7
		2129	1504

Instituții Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD) din partea a doua Biblioteca Națională a României a primit teza de doctorat în perioada anului 2019-martie 2020

Nr.	IOSUD	Format letric	Format electronic
1.	Biblioteca Națională de Informații „Mihail Mikhailescu” București		
2.	Institutul Național de Cercetare Științifică Cluj-Napoca		
3.	Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava		
4.	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași		
5.	Universitatea „Constantin Brâncuși” Iași		
6.	Universitatea „Gheorghe Ștefan” Iași		
7.	Universitatea „Horia Clucer” Reșița		
8.	Universitatea „Petre Poni” Iași		
9.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Ștefan cel Mare” Suceava		
10.	Universitatea de Artă și Design Cluj-Napoca		
11.	Universitatea de Artă „George Enescu” Iași		
12.	Universitatea de Artă „Ștefan cel Mare” Suceava		
13.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Ștefan cel Mare” Suceava		
14.	Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară - conținea de la bază leg		
15.	Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară a Banatului „Regina Maria” Timișoara		
16.	Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad		
17.	Universitatea din Făltăcele		
18.	Universitatea din Pitești		
19.	Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” București		
20.	Universitatea Politehnica Timișoara		
21.	Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iași		
22.	Universitatea Tehnică de Construcții București		

¹ Definit de art. 158 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011: *Universitățile, respectiv parteneriatele sau consorțiile organizatoare de una sau mai multe școli doctorale constituie o instituție organizatoare de studii universitare de doctorat, denumită în continuare IOSUD, recunoscută ca atare de Ministerul Educației, pe baza acreditării, respectiv a evaluării periodice*

Se poate observa astfel că un număr de **22 de IOSUD-uri, în perioada ianuarie 2019-martie 2020 nu au trimis nicio teză de doctorat către BNR**. Mai mult, nici IOSUD-urile care au transmis, în mare parte, tezele de doctorat în format letric către BNR, **nu au trimis și copiile acestora în format digital**, acestea din urmă fiind cele care sunt puse la dispoziția publicului spre a fi consultate. Reiterăm faptul că cifrele prezentate mai sus privesc doar o analiză comparativă între tezele de doctorat transmise în format letric și cele transmise în format digital, **neprezentând și numărul total al tezelor de doctorat elaborate în cadrul fiecărui IOSUD care, cu certitudine, este cel puțin egal cu numărul tezelor de doctorat transmis în format letric către BNR**.

Totodată, în spațiul public al ultimilor ani au fost vehiculate informații privind furtul intelectual (plagiatul) săvârșit de oameni politici cu funcții la cel mai înalt nivel al statului. Aceste incidente nu pot fi privite în mod separat, ci din păcate, frecvența cazurilor de plagiat constatate fie de CNADTCU, fie de instanțele de judecată, **reclamă un fenomen periculos pentru integritatea și calitatea cercetărilor de la nivelul mediului academic**. Beneficiile economice acordate în temeiul titlului de doctor, precum și posibilitățile facile de avansare în carieră prin intermediul obținerii acestui titlu, au stat la baza generării acestui fenomen de plagiat al tezelor de doctorat care reclamă o intervenție legislativă urgentă de transparentizare a acestor lucrări prin respectarea prevederilor legale.

Prezumția de nevinovăție, ca principiu juridic fundamental într-un stat de drept, nu poate fi contestată sau înlăturată în cazul de față, însă se ridică cel puțin o suspiciune rezonabilă cu privire la faptul că, în continuare, multe IOSUD-uri evită voit sau neglijent să transmită către BNR exemplarele în format digital al tezelor de doctorat pentru a fi puse la dispoziția persoanelor interesate în vederea studierii acestora.

Mai mult, ultimele investigații ale presei au reclamat potențiale furturi academice săvârșite de prim-ministrul României, precum și de o serie de demnitari ai statului român, urmând ca în aceste cazuri, CNADTCU să pronunțe o serie de verdicte.

Așadar, situația plagiatelor tezelor de doctorat impune o intervenție legislativă la nivel primar în vederea asigurării și consolidării garanțiilor de transparență și corectitudine a modului în care au fost elaborate tezele de doctorat în cadrul IOSUD-urilor.

II.II. ÎN DREPT

Legea educației naționale nr. 1/2011 la art. 168 stabilește regimul juridic al tezei de doctorat, prevăzând că: *Teza de doctorat este un document public*. Mai mult, Legea 1/2011 prevede în continuare că : *Teza de doctorat și anexele sale se publică pe un site administrat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, cu respectarea legislației în vigoare în domeniul drepturilor de autor*.

Totodată, 168 alin. (10) stabilește că *după acordarea titlului de doctor, în termen de maximum*

180 de zile, IOSUD are obligația transmiterii către Biblioteca Națională a României a unui exemplar tipărit al tezei de doctorat și al anexelor acesteia, conform Legii nr. 111/1995 privind Depozitul legal de documente, republicată, exemplar destinat Fondului intangibil, precum și a unui exemplar digital al acestora, pe suport electronic, destinat consultării la cerere, la sediul Bibliotecii Naționale a României, de către orice persoană interesată, în condițiile respectării reglementărilor legale în vigoare.

Concomitent, Legea 111/1995 privind Depozitul legal stabilește că depozitul legal reprezintă *fondul intangibil al patrimoniului cultural național mobil*, iar acesta cuprinde printre altele, conform art. 2, *teze de doctorat și rezumate ale acestora, precum și cursuri universitare*. În continuare, Legea 111/1995 art. 8 alin. (4) stabilește că *tezele de doctorat se trimit, în câte un exemplar, la Biblioteca Națională a României, de către Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, și la Biblioteca Academiei Române, de către universitățile responsabile.*

Astfel, cele două acte normative în vigoare generând o vădită contradicție, instituie în fond două obligații legale paralele: obligația Ministerului Educației de a transmite tezele de doctorat către BNR, într-un exemplar și obligația IOSUD de a transmite către BNR tezele de doctorat în două exemplare: unul în format letric și unul în format digital, pe suport electronic.

Norma prevăzută la art. 168 alin. (10) din Legea 1/2011 care trimite la Legea 111/1995 nu este corelată cu textul prevăzut la art. 8 din aceasta din urmă. Așadar, se impune o modificare complementară a Legii 111/1995 în vederea asigurării coerenței normative, stabilind obligația IOSUD de a transmite către BNR un exemplar al tezei de doctorat în format letric și unul în format digital, destinat consultării publice.

Prezenta inițiativă legislativă își propune, însă, să confere garanții suplimentare de executare a obligațiilor IOSUD-urilor de a transmite exemplarele către BNR, condiționând astfel emiterea titlului de doctor, prin ordin de ministru, de transmiterea tezelor de doctorat către BNR.

III. PROGNOZĂ

Propunerea legislativă instituie următorul mecanism juridic fundamentat pe actuala configurație a prevederilor art. 168:

1. După susținerea tezei de doctorat în fața comisiei de doctorat, comisia de doctorat propune CNADTCU acordarea titlului de doctor, în temeiul art. 168 alin. (5).

2. CNADTCU validează sau invalidează propunerea comisiei de doctorat, în urma evaluării tezei de doctorat, în temeiul art. 168 alin. (5) teza II. CNADTCU propune ulterior Ministerului acordarea sau neacordarea titlului de doctor.

3. După validarea tezei de doctorat de către CNADTCU, IOSUD are obligația transmiterii tezei de doctorat către BNR.

4. **Ministerul publică teza de doctorat pe site-ul <https://rei.gov.ro/teze-doctorat>, în conformitate cu actualul 168 alin. (9).**

5. Doar cu respectarea condițiilor de la punctele 2, 3 și 4, Ministerul va putea emite ordinul

de ministru privind acordarea titlului de doctor, în baza art. 168 alin. (7).

Așadar, va exista o triplă condiționare a emiterii actului administrativ (ordin de ministru) care atribuie calitatea de doctor unei persoane: (i) validarea de către CNADTCU a tezei de doctorat și **(ii) transmiterea de către IOSUD a tezei de doctorat către BNR și (iii) publicarea tezei de doctorat pe site-ul administrat de Ministerul Educației.**

Astfel, soluția normativă impune Ministerului Educației obligația ca, înainte de a acorda titlul de doctor prin ordin de ministru, să se asigure că (i) pe de-o parte CNADTCU a validat teza de doctorat și a înaintat o propunere de acordare a titlului de doctor, (ii) a exista o transmitere efectivă a tezei de doctorat către BNR și (iii) Ministerul a asigurat publicarea efectivă a tezei de doctorat pe site-ul administrat de acesta.

În ceea ce privește creșterea gradului de transparență a posibilității consultării tezelor de doctorat, în virtutea lor de documente de interes public, de către orice persoană interesată, textul de lege prevede condițiile esențiale în vederea obținerii mult mai facil a dreptului de acces la studiul oricărei persoane interesate.

Astfel, alin. (11) introdus prevede condițiile pe care trebuie să le îndeplinească cererea de studiere a unei teze de doctorat: *Cererea de consultare a unei teze de doctorat cuprinde datele de identificare a tezei de doctorat, numele, prenumele și semnătura solicitantului, precum și adresa la care se solicită primirea răspunsului.* Aceste condiții, împrumutate în mare măsură din Legea 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public reprezintă criteriile necesare și suficiente în vedere soluționării favorabile a cererii.

Cererea este transmisă către Biblioteca Națională a României prin orice mijloc care asigură dovada comunicării. Prin sintagma *orice mijloc care asigură dovada comunicării* se înțelege orice canal de comunicare apt să asigure transmiterea corectă a cererii către BNR (cerere depusă direct la secretariatul BNR, cerere comunicată prin mijloace online apte să asigure comunicarea, prin scrisoare cu confirmare de primire etc.).

În 30 de zile de la primirea cererii, adică de la data înregistrării în registrul de intrări a BNR, aceasta invită solicitantul să studieze teza de doctorat, fie la sediul BNR, fie prin orice alt mijloc prevăzut de lege. Atâta timp cât art. 168 prevede că exemplarul digital este destinat publicului, nu vedem niciun impediment în posibilitatea acordată solicitantului de a studia teza de doctorat fie la sediul BNR, fie digital, pe o platforma online, cu respectarea prevederilor din legislația privind protecția drepturilor de autor.

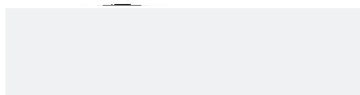
IV. CONSIDERENTE FINALE

Inițiativa legislativă asigură astfel premisele unei transparentizări efective a modului în care tezele de doctorat pot fi studiate de orice persoană interesată. În această manieră, nu numai că teza de doctorat își va putea atinge mai ușor finalitatea urmărită, reprezentată de prezentarea publicului interesat a inovației științifice propuse și aduse culturii române, dar va consolida normele de prevenție privind combaterea plagiatului.

Vă propunem spre dezbateră și adoptare prezenta inițiativă legislativă.

Senatori USR PLUS

ȘTEFAN PĂLĂRIE

ELENA-SIMONA SPĂȚARU

